

Pravilni politički pravac.

Politički položaj u našoj zemlji se u zadnje vrijeme (zapravo je kod nas uvijek tako!) daje označiti ovakvim rečenicama: „Križa vlade radi govora Stj. Radića“; „Stj. Radić i Čehoslovaci“; „Osnove vlade za buduću rad Skupštine“ itd.

Takve rečenice nalazimo u svim oblicima i veličini kao naslovne crte naših novina i članaka u njima. Umno, nezaljubljeno prosuđivanje svega toga dovodi čovjeka do rezultata, da naša unutrašnja politika nije zdrava, nije radišna, nije korisna, već da je lijena, prostačka, štetna i nimalo ne radi za pravi napredak zemlje. Čovjek dolazi i do zaključka, da je politički život u našoj zemlji krivo orijentiran (ako uopće može-mo i govoriti o orijentaciji!).

Zašto n. pr. u Francuskoj pitanje vrijednosti novca, pitanje skupoće, pitanje međudržavnih dugova jest ono, čim se bavi sva politička javnost i što zahvaća u sav politički život? Zašto u Engleskoj pitanje štrajka i pitanje carina i slobodne trgovine rađa dugačkim diskusijama, važnim odredbama, borbama, izbornim rezultatima te zanima svu javnost? U Danskoj, Belgiji i Švedskoj parlamentari se bave pitanjem razoružanja, u Čehoslovačkoj pitanjem saradnje dosadašnjih krvnih neprijatelja Čeha, Slovaka, Nijemaca i Mađara. Itadi takvih pitanja tamo padaju vlade, a velikim gospodarskim programima se ide na izbore. Čak i Mussolinijeva Italija radi na ekonomskom poboljšanju zemlje („battaglia del grano“ itd.) A kod nas? Sva politička mudrost i aktivnost se bavi samo time, da učini kakvogod sitnicu, kakvi „kućni politički skandal“, velikim pitanjem. Radikalima skoči krv u glavu, kad Radić na zagrebačkom kolodvoru reče po svom običaju nekoliko poznatih dopunaka. Grgi Anđelinoviću se čini jako važnim i pogibeljnim, što jedan seljak napisu u svojoj knjizi nekoliko rečenica protiv militarizma i rata. Kao da je Miškina rekao nešto nova i nepoznato! Kao da je Miškina u najmanju ruku predsjednik vlade! Po kuloarima Narodne Skupštine idu novinari i političari i njuše pred vratima klubova Skupštine sitnice. Silno zanima javnost, ako u zemljoradničkom klubu ima na četiri poslanika četiri šefa, pa ako kažete: „Govorio sam, g. Mišo, s vašim šefom Jocom!“ — Miša dremu: „Nije Joca naš šef!“

Naučili smo se orijentirati naš politički mozak po vicevima, po tricama. I ne samo to. Naučili smo još, da politički život prosuđujemo po jednodnevnoj senzaciji, po vidicima sitničava partizanstva. U debatama govori se sa pogrešnog stanovišta. Pitanja narodnoga gospodarstva raspravljaju se sa nacionalističkoga stanovišta. Pitanje činovničkog aparata uređuje se po stranačkom ključu. O drugim pitanjima se — ne govori. Kad dođe budžet pred skupštinu, ni najsolidniji argumenti ne mogu da mijenjaju proračunske pozicije. A kada dođu izbori za parlament, za oblasnu skupštinu, za općinu — onda uzrastu jadicovke o „ugroženom na-

cionalnom interesu“, onda treba „spašavati nacionalni karakter“. Prosuđujući tako politiku, parlamentarnu baš kao i komunalnu, može „nacionalne interese“ da spašava i najgora nezalica u političkom smislu, i prosti demagog, i obična šeptrija i lopov.

Politički pravac nije kod nas pravilan. Jedan put smo ga bar za nešto vremena imali. To je bilo 1920. i 1921. g. U konstituenti raspravljalo se sa vidika socijalnih interesa. Staliberalni reacionarci su pokazivali svoje nedemokratske papke. Uništili

su najširu narodnu samoupravu-autonomiju; zbacili su skoro sve prijedloge, koji su htjeli unaprijediti našu zemlju. Propalo je općedržavljan-sko pravo glasa, referendum. Naša stranka je bila predložila veliku instituciju ekonomskoga, staleškoga parlamenta. I taj veliki prijedlog je bio odbijen. I u momentu, kad smo morali da pokročimo naprijed, došla je nacionalistična era, puna lijenosti i krivih pojmova. Ona je kriva, što se i danas grade „nacionalne fronte“.

Čekamo, da narod ojača u znanju, prihvati se realne politike za svoje dobro — čekamo pravilnu orijentaciju naše politike. **Ab-agro.**

Na raskrscu duha.

(Osvrt na predavanje g. Miljenka Vidovića.)

Taman na Sve Svete ravno u 10 sati dojurio je pred vrata Gradskega Kazališta auto i doveo g. M. Vidovića, prvog etičara u Jugoslaviji, a u pratnji s njim i g. Stjepana Rocu. Vašarski plakati po gradu najavili su taj za Šibenik sretna događaj. Kazalište je bilo puno odlične publike, a najvećma učenika srednjih škola.

Na pozornicu je stupio etičar Stj. Roca i predstavio publici novoga proroka M. Vidovića, o komu je rekao, da juri našom veselom zemljom i budi uspavane duše, da se preporode. Ne izazvan branio je velikoga vođu proti prigovoru onih, koji sa podžrenjem gledaju, gdje se jučerašnji siromah Vidović vozika sa dva auta širom otadžbine, makar u etične svrhe.

Kad je preteča izrekao svoju, ustao je mesija licem M. Vidović i progovorio:

„Daleko sam od toga, da na lovorikama sjedim... Trnje me je pratilo na dosadanjem putu... Osjećam ipak imperativ duše: Samo napred! I toga ću se držati. Briga je zahvatila Evropu, koja proživljuje teške dane. Život je zapao u kaos. Kako iz njega izaći? Rješenje ekonomskoga problema ne će riješiti moralnu krizu. Ni prosvjeta ne će nas spasiti, jer je čovjek uza sve tekovine tehnike ostao malen. Ni religijski put nije dovoljan, da iz čovjeka zvijeri napravi čovjeka. Religijski poradak je promašio. Religija nigdje ne sprema čovjeka, da čini dobro! Ona prolazi kraj zla, a ne briže se, da čovjeku bude dobro!“

Kvari nas rođena kuća već iz djetinjstva. Kvari nas i škola. Ona stvara lijenčine, koji kroz 13 godina nauke plandaju, da dobiju kasnije sinekuru. Kvari nas dnevna štampa i pokvarena literatura, koja čovjeka stvara zvijerju. Ne spašava nas ni politika, ta najgora vrsti bludnica, u koju su se uvukli lupeži! (Buran pljesak.) Kad bi ljudi bili takvi, kakve ih danas društvo uzgaja, valjalo bi bježati među zvukove. I ako je čovjek uslijed tih prilika postao zvijer, vidim u njemu ipak iskru čovjanstva. I to dobra, što čovjek u podsvijesti goji, hoću da otkrijem, uzgojim, probudim, osvjetlim

i da dobijem deset hiljada ljudi, koji će prognati lupeže iz javnoga života i prepородiti naciju. Ja znam, što u čovjeku leži, i hoću, da u njemu probudim dušu i unutarnju ličnost ne to me razvijam svoj pedagoški sistem!“

Uvako je nastupio g. Vidović pred šibensku publiku. Nastup je megalomanski i za čovjeka, koji stvarno promatra život, komičan. Ta Vidović vidi u sebi tobožnjega spasitelja, koji će osloboditi svijet odvjekovne nevolje, koja ga je pritisla. Kažu, da već Sarajevom teče med i mljeko i da tamo nema ni etične ni privredne krize, i to zaslugom g. Vidovića!

Propast prijati svijetu od pokvarene kulture, i to neminovna propast, od svake kulture, koja ne nosi na sebi pečat g. Vidovića! Ideje g. Vidovića natrunjene su nekom vrsti intelektualne demagogije. Sve to rušilaštvo, to vječito željkovanje nemogućih harmonija i raja na zemlji dojadilo je više svima onima, koji hoće da rade ozbiljno, temeljito i razumno.

G. Vidović — duboko smo uvjereni — više kvari negoli koristi. Sa svojim dvogodišnjim gimnazijama i spremanjem na maturu stvara površne ljude, koji će zamrziti znanat, a u nauci ne će ništa učiniti osim posve rijetkih iznimaka. On veli, da stvara produktivne ljude i uspoređuje svoje đake sa Pascalom! To ne bismo mogli da okrstimo nego idiotizmom znajući za slučaj, gdje je prošle godine jedan takav Pascal, duboko etički preporođen, zapitao u jednog ovdješnjeg profesora falsificiranu svjedodžbu!

Vidović ruši u narodu, a ne gradi, jer je njegov pokret areligiozan i antireligiozan. Sumnjamo, da se za tim na bubanj razglašenim pokretom ne krije masonska loža, koja se topi od milinja i sentimentalnosti, a onamo pobija svaku pozitivnu religiju.

G. Vidović — po riječima, koje je u ponedjeljak rekao — jest u vjerskom pitanju potpuni nezalica. Njegov „Uzgaatelj“ jest nesuvisla kuparastja svih filozofskih sistema. Naprostu čovjek se ne može u onom konfuoznom štivu da snađe. Tu pišu ateisti, obožavatelji Prirode,

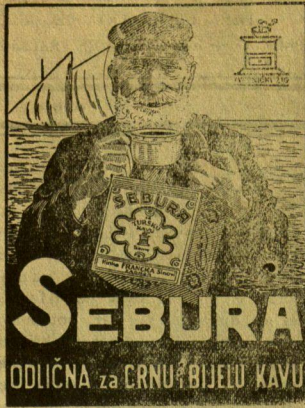
politeisti, Kantovci, Schopenhauerovci — tu je zastupano sve i svašta. Samo nije zastupano ispravno kršćansko stanovište. Krist je u istom redu s Budom, Sokratom, Muhamedom! Veliku odgovornost uzimlje na se g. Vidović ovakvim defetističkim djelovanjem, jer potkopava u mladeži, dotično u narodu, kršćansku svijest. Neka znade naš veliki etičar, da je priznavši u svom predavanju, da se naš narod pokazao visoko moralnim u svojoj krvavoj historiji, sama sebe desavuirao, jer taj visoki moral našega naroda potekao je isključivo iz duboko kršćanskoga njegova uvjerenja, a ne iz nikakve osebine rase.

G. Vidović tvrdi, da religija nije sposobna, da rješava današnju moralnu krizu, jer da nigdje ne sprema čovjeka, da čini dobro. To je prijesna i krupna laž, koju može da izlane onaj, koji o religiji uopće, a o kršćanskoj napose, nema ni pojma. Zato i rekosmo, da je Vidović u pitanju religije nezalica. Versiran je možda u feticizam Bušmana afrikan-skih, ali o religiji Krista Spasitelja izrazuje se kao njezin najgori neprijatelj. O religiji, za koju Klopstock kaže, da je „prijateljica čovjeka, kći Božja, najuzvišenija učitelica kreposti, najbolji blagoslov neba, slatka kao vječni život, začetnica velikih misli, blaženi izvor pobožnosti“, prvi jugoslavenski etičar veli, da ne sprema čovjeka, da čini dobro! Da je g. Vidović na Sve Svete svoju publiku, mjesto da mlati praznu slamu u Kazalištu, poveo na istu uru u katedralu sv. Jakova i tu slušao sv. evanđelje i početak besjede na gori, t. j. osam blaženstva, koja se čitaju baš toga dana možda bi mu bila pala mrena s očiju i našao bi bio lijek, kako da se riješi moralna kriza u Evropi. U nepreglednoj pak plejadi Svih Svetih bio bi mogao sam vidjeti i drugome pokazati, da u evanđelju čovjek nalazi izvor morala i svetosti te se po njemu penje onamo visoko do gore Sion! To i jest smisao blagdana Svih Svetih!

Religija dakle ne sprema čovjeka, da čini dobro! Sv. Franjo Asiški, sv. Vinko Paulski, sv. Karlo Boro-mejski i sv. Franjo Saleški — svi vi osnivači karitativnih redova sakrijte rukom lice! S vašega je čela digao aureolu jugoslavenski novi moralista! Vi niste činili dobra! Vas je religija onesposobila! Da ste danas živi i da ste pristaše Vidovićeva moralnog pokreta i etičnog proljeća te pretplatnici „Novoga Čovjeka“ i „Uz-gajatelja“, onda biste vi čovječanstvu dobra tvorili!? Vidović će i njegov pokret ljusnuti, a religija će i dalje biti prva prijateljica trpećega čovječanstva.

Neka čuje g. Vidović, da li religija sprema čovjeka na dobro! Evo, što o tome veli glasoviti Gioberti: „All' ineria! Mentre scopo supremo del Cristianesimo é di rendere la volontà potente, valida, operosa, padrona di se stessa, tetragona ai casi esteriori, indomita all' impeto interno dei sensi, della fantasia, delle passioni! L' attività cristiana é certo grave, prudente, rispettiva, assennata e non somiglia punto alla furia, che si

fregia, si mitria in questo secolo balerino, ma perciò appunto ella è degna di unica lode. Ringraziate la religione invece di accusarla, se fra l'indibile pargoleggiare dell'età moderna in tutte le cose, ella serba ancor tutti gli spiriti della virilità antica!"

Religija mlitava, mlohava, ne potiče na dobro! Zna li g. Vidović za riječ sv. Pisma: „Declina a malo et fac bonum: Bježi od zla, a čini dobro“? Zna li za onu Hristovu riječ o neplodnoj smokvi, koja nije ništa skrivila, već jedino, što ploda nije dala, osuđena je, da se posijede i na oganj baci? Zna li za riječ Hristovu u paraboli Milosrdnoga Samaritanca: „Ajde i ti čini tako!“ — ili za onu: „Što ste jednome od mojih najmanjih učinili, meni ste učinili?“ Ne činiti zlo: to je samo negativna strana kod religije. Mnogo je preča pozitivna: činiti dobro. U tome se uprav sastoji moć kršćanstva, da čovjeka učini jakim, čeličnim, kreposnim i dobrotvornim. Inače religija ostaje pukim formalizmom.

Zato g. Vidović krupno griješi, kad veli, da religija nije kadra, da riješi moralnu dekadenciju društva. Baš je ona jedina sposobna, da izvede to naporno djelo. Gdje je tim naravnim etičarima baza za njihov moral? Je li taj relativan ili apsolutan? Gdje je auktoritet, na kome će se moralne zadase osnivati? Ta naravni etičari mijenjaju principe po miloj volji. Jednome nije nemoralna ženična nevjera ili rastava; drugi usvaja slobodnu ljubav; treći veliča samoubojstvo kao junački čin itd. To je uostalom i naravna stvar, kad se u čovjeka bore požuda i dužnost, da onda dužnost izvlači tanji kraj, e da se srce može zadovoljiti. Jedino zakon, Božjom voljom čovjeku postavljen, t. j. objektivni, apsolutan, nepromjenjiv i neoboriv, može da veže sve ljude i to zauvijek i on će biti nepokolebivo pravilo, po kome čovjek treba da uredi svoje mišljenje i življenje. Auktoritet moraliste g. Vidovića naprotiv ne će važiti niti za one, koji se s njime u autu voze.

Upozoravam naš kršćanski narod, da ne nasjeda agitaciji Novoga Proroka Vidovića, jer su njegove ideje u prvom redu nekršćanske, a istodobno površne, nastrane, hirovite, lakomislene i pune najjalovijega diletantizma.

ORLOVSKI VJESNIK.

Novi broj „Orlovske Straže“ (za mjesec studeni) već je izašao te je razaslat ovih dana svim pretplatnicima. Sadržaj je vrlo aktuelan i zanimljiv. Imade poučnih i zabavnih članaka i pogleda na savremenu

(Nastavak slijedi na 4. stranici.)

Prva sjednica općinskoga vijeća u Šibeniku.

U subotu 30. listopada održana je prva redovita sjednica opć. vijeća. Tako se naše općinsko vijeće, iza brano slobodnom voljom naroda, sastalo eto nakon punih 14 godina raznih komersarijata i kršenja naše općinske samouprave. Sjednici je prisustvovalo 38 vijećnika, među kojima 16 od opozicije. Državnu je vlast zastupao sreski poglavar savj. g. R. Mandić.

Poklonstvena brzojavka Nj. V. Kralju.

Sjednici je predsjedao načelnik g. dr Merko Kožul, koji je odmah na početku pročitao ova poklonstvenu brzojavku:

„Dvorskoj Kancelariji Njegova Veličanstva Kralja Aleksandra I. Karađorđevića — Beograd. Sa sjednice Općinskog Vijeća, držane dne 30. X. u Krešimirova gradu Šibeniku, šaljem Vašem Veličanstvu najpokornije izljeve podaničke vjernosti i odanosti gledajući u Prejasnomu Domu Karađorđa simbol jedinstva, bratstva i slobode našega naroda, kao i jemstvo napretka i procvata našeg trojmenog plemena. Neka živi Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar I. Karađorđević! Za općinsko vijeće: Dr Kožul, načelnik.“

Svi vijećnici kriču na to: „Živio Kralj!“

Program rada Uprave.

Načelnik, iza kako je pozdravio sve prisutne vijećnike u opsežnom govoru izlaze program rada, što ga sadašnja opć. Uprava već provodi i još kani poduzeti. Ističe, kako Uprava želi, da se nešto stvarna učini na podizanju do sada zapuštenoga sela. Vidni su dokazi tome radovi, koji se već izvode, i to baš tri seoske škole i dvije čitaonice. U izgledu je pak i 5 novih seoskih škola. Nabraja zatim i druge seoske potrebe, pa apelira na opoziciju, da i ona utječe radom i sporazumom u rješavanju svih komunalnih problema. Prelazi na potrebe grada, te se osvrće na što skoriju izgradnju vodovoda. Uprava je u tome pravcu ishodila od vlade izvanredne pripomoći iznad onih, što su pojedina ministarstva prvobitno bila raspoložila. Naglasuje, da je pitanje vodovoda od bitne i neodložive potrebe i važnosti za grad i susjedna sela. Kao što je izgrađivanje i dotjerivanje sela osnovica programnoga rada sadašnje uprave, Uprava preuzimlje dužnost, da se grad podigne na što doličniju visinu. Uz vodovod ima da se izgradi i lučki uređaj za glomaznu robu, pa se čim prije mora podignuti hangar, jer na to reflektiraju mnoga naša poduzeća. Uprava će da riješi i pitanje školskih zgrada u gradu. I u tome su pravcu poduzeli koraci za zajam od 5 milijuna kod uprave poštanske štedionice. Regulacioni plan grada već je izrađen, a Uprava će u najskorije vrijeme da ga postepeno ostvari. To su uglavnom pitanja sadašnjice šibenske općine, a do vijeća je, da bez obzira na stranke poradi pri tome, do financijskog pak odbora, da iznađe i namakne sredstva za odnosna pokrivanja. Još jednom pozdravlja vijeće, koje će svojim radom doprinijeti najboljim uspjesima.

Izjave prvaka opozicije.

Kod prelaza na prvu tačku dnevnoga reda „Izbor članova financijskoga odbora“ prvaci opozicije odbijaju u ime svojih stranaka svaku saradnju sa današnjom većinom,

pa i sudjelovanje u ovom odboru.

Prvi g. Dane Škarica u ime zemljoradničke stranke izjavljuje, da i ako mu je mila izjava g. načelnika glede programnoga rada, zemljoradnici ne mogu i ne će saradivati niti ulaziti u nikakav odbor pod sadašnjom opć. Upravom, budući u zadnje doba opć. Uprava nije pokazala, da vodi zdravu komunalnu politiku, već čisto partijsku, i budući da pojedinci uplivišu iznad Uprave.

Drugi g. Marko Ježina u ime samostalne demokratske stranke izjavljuje, da se pridružuje mišljenju g. Škarice te da ni oni ne će saradivati u nikakvom odboru sa sadašnjom opć. Upravom zato, što je Uprava sastavljena isključivo od pristasa stranaka, koje stoje na plemenskoj bazi i što Uprava u svome djelovanju dosad nije bila objektivna, već je konsekventno proganila pojedince i institucije, koje imadu nacionalno jugoslavensko obilježje.

Vijećnik g. M. Ganza (HSS) ističe, kako je u opć. radu potrebna saradnja i opozicije, a navlastito u novčanom odboru. Zadaća je tog odbora, da pregledava račune i da ih odobri, prije negoli ih podnese vijeću na odobrenje. Bilo bi poželjno radi kontrole, da baš u tom odboru bude zastupana opozicija. Ovo govori iz vlastite pobude i misli, da bi se 2 od 3 člana prepustila opoziciji.

Treći prvak opozicije g. dr Smolčić u ime Davidovićeve demokratske stranke izjavljuje, da ni njegova stranka nema nikakvog povjerenja u opć. Upravu ni u većinu Vijeća, pak se i on pridružuje mišljenju g. Škarice te odbija svaku saradnju u financ. odboru. Predbacuje Upravi više slučajeva tobožnjega partizanstva, koje se ispoljilo i izbacivanjem nekih činovnika, koji nijesu pripadali stranci većine, te što su bili primljeni neki novi činovnici samo iz redova stranke većine. Na koncu g. dr Smolčić stao je da vrijeđa većinu ističući, da je nepovjerenje opravdano i u tome, što su osobe većine uglavnom one iste, protiv kojih se borio god. 1912. i 1914.

Kod većine nastaju opravdani protesti i prigovori.

Odgovori većine.

Prvi se diže vijećnik g. Josip Drezga (HSS) i najodlučnije odbija uvrede g. dra Smolčića, opširno pobija prigovore prvaka opozicije te dokazuje, kako bi opozicija morala saradivati ne samo u financijskom odboru, nego i u općinskoj Upravi: za dobro našega grada i čitave općine.

Govor prisjednika Kulića (HPS).

Nato ustaje prisjednik g. Vladimir Kulić (HPS) i ovako odgovara predgovornicima:

Gospodo vijećnici! Napokon poslije dugih 14 godina evo se danas po prvi put sastalo Općinsko Vijeće, sastavljeno od ljudi izabranih po narodnoj volji. Ja sam se potpuno nadao, da će ova prva sjednica našeg Općinskog Vijeća teći u potpunom skladu i ljubavi te sa nastojanjem svih ovdje prisutnih vijećnika bez razlike stranaka, da se jednom poradi nešto i za ovaj naš dosta zapušteni grad, za njegov procvat i napredak. No iza izjava predstavnika zemljoradničke stranke gosp. Dane Škarice i samostalne demokratske stranke g. direktora Ježine vidim,

da nema te pripravnosti. Dok prelazim preko izjava ove dvojice, koji su govorili ipak u prilično blagoj formi i kao ljudi, ne mogu da pređem preko izjava g. dra Smolčića, koji je u svom govoru vrlo uvredljivo i izazovno nastupio. G. dr Smolčić nije naveo ništa konkretno, čime bi bio mogao da opravda to svoje tobožnje nepovjerenje. Zato ga ja ovdje pozivljam, da navede konkretne činjenice, gdje i kada se općinska Uprava ogriješila i nije bila na svome mjestu, a istodobno upozoravam g. dra Smolčića, da mene ne bi bilo u Upravi, u kojoj ne bi bilo poštenja i morala. To veoma dobro zna g. dr Smolčić.

Dr Smolčić govorio nam je također o radnicima na „Bauxitu“. Ustvrdio je, da je općinska Uprava kriva, što danas na tome poduzeću nijesu više oni radnici, koji su pd više godina kod toga poduzeća radili, već da su danas tobože namješteni drugi radnici, i to pristase hrvatskih stranaka. Ovo, gospodo vijećnici, mora da nas začudi. Kako je dr Smolčić mogao takva šta da na ovoj općinskoj sjednici iznaša, kad on veoma dobro zna, da je to jedno privatno poduzeće, sa kojim općinska Uprava nema ništa zajedničkoga!

Sa naše strane pokazala se najveća širokogrudnost time, što smo željeli, da u financijski odbor uđu i gg. od opozicije, što oni otkloniše. Po tome se najbolje vidi, da im ne leži na srcu dobro ovoga grada i ove općine, i ako su toj gg. puna usta ljubavi za ovaj grad. Kad ih se eto pozivlje na zajedničku saradnju za interese grada i općine, onda su gg. samo strančari i ništa drugo. Ja ih upozoravam na važnost financijskog odbora i idem tako daleko, pak kažem, da smo mi pripravni dati im i svu trojicu članova u financijskom odboru, e da gg. od opozicije mogu slobodno pregledavati dnevno primitke i izdatke Općine, jer se mi ne bojimo nikakve kontrole.

Što se pak tiče političkoga dijela govora g. dra Smolčića odgovoriti mi je dru Smolčiću, da ni on ni nitko drugi nema nikakve posebne patente rodoljublja, e da može izdati svjedodžbe o rodoljublju, jer oslobođenje našega naroda i jedinstvo naše države nijesu htjeli samo gg. od opozicije i dr Smolčić, već smo i mi za oslobođenje našega naroda radili i ovu našu

ima dobrih sapuna.
Boljih od Schichtovoga nema.
Najbolji je jedino

Schichtov Sapun

znak Jelen.

Budite sigurni, našim Vam nude najb
bolji sapun Schichtov.

Za svaku vrstu kožice i svaku suhu
meću sapun Schichtov.

meću sapun Schichtov.

Jugoslaviju željeli, te istu ovu državu iskreno volimo i ljubimo. Pozivjem dra Smolčića, da izvoli u društvu s nama sazvat na Poljani javnu skupštinu, gdje ćemo pozvati na desetke hiljada naroda. Tu ćemo pred narod iznijeti rad pojedinaca prije rata, za rata i po ratu, pak neka nam tu narod sudi. Mi se toga suda ne bojimo!

Znam, da nijesu nikad sve glave bile pod jednom kapom. Znam, da je stranaka bilo, ima ih i bit će ih. No znam i to, da bi trebalo, da sve glave Šibenčana stoje pod jednom kapom: za dobro ovoga grada i njegove okolice!

Vijećnik Katić (radikal) izjavljuje u ime svoje stranke, da ne će saradivati u nijednom odboru, jer da ne mogu imati povjerenja u današnju upravu. Uostalom poziv većine na saradnju sad kasno dolazi, jer su oni (opozicija) odmah poslije izbora nastojali, da dođe do saradnje, ali im je rečeno, da se ne može saradivati sa radikalnom ni samostalnom demokratskom strankom.

Načelnik dr Kožul osvrće se na prigovore predgovornika, i u prvom redu ističe, kako je čuo, da bi g. Ježina bio rekao, da je današnja Uprava sebična. Na to ustaje g. Ježina te izjavljuje, da on tu riječ nije izustio, već da je rekao, da Uprava nije objektivna, pak je ovaj incident tako izglađen.

Prelazeći na prigovore g. dra Smolčića, kako Uprava nije objektivna, već pristrana i da otpušta činovnike, dr Kožul izjavljuje: Uprava je otpustila činovnika Zehetner-Biskupovića, jer je ona još prije udaje bila rekla, da će napustiti službu. Nadaje pošto je ona već od par mjeseci udata, a gospođe nijesu za službu, to je Uprava učinila svoju dužnost, kada gđa Zehetner nije sama htjela poći. — Što se tiče g. Fulgosi, koji je bio namještenik vodovoda, on se pokazao neposlušna. Kad je grad skapavao od žede, nije slušao stručnjaka te je izjavio Općinskoj Upravi, da se ne će pokoravati njezinim nalogima. Stoga sam ga stante pede otpustio, a mislim, da bi to isto bio učinio i svaki drugi na mom položaju. Uostalom g. Fulgosi nije bio ni altruističan. On je primao svakoga imeseka oko Din 10.000, a nas danas radiona ne zapada ni peti dio toga.

Današnja Uprava radi i sa velikom štednjom. Tako n. pr. za neke radove, za koje se prije trošilo Din 20.000, mi smo sada potrošili Din 5.000.

Prigovara se gradnji kanala, ali taj se mora graditi, jer je predviđen i u projektu regulacije grada. Ne možemo biti kao selo. Ima čak otvorenih kanala, u koje se bacaju ljudske izmetine, pak se moraju urediti.

Kako ova Uprava radi, vidi se i iz toga, što smo u tri mjeseca podigli tri škole i dvije četrnje, a nijesmo primili niti jedne nadnice za komisije.

Uostalom mi smo davali opoziciji dva mjesta u Upravi. To im dajemo i danas, ako žele saradivati.

Poslije govora g. načelnika prelazi se na

IZBOR FINANCIJSKOG ODBORA.

Od 37 glasovnika bilo ih je 16 bijelih, a 21 sa imenima: dra Ante Dulibića, Jose Drezga i Mije Grubišića, koji su proglašeni kao izabrani.

Iza toga prelazi se na raspravu hitnih prijedloga i predmeta dnevnoga reda.

Odobrena je promjena Pravilnika Gradske Štedionice. Promijenjeni su naime neki §§ u svrhu, da se Štedionici omogući poslovanje sa devizama i valutama.

U načelu jednoglasno je odobren prijedlog Uprave glede kupnje zemalja za gradnju novoga grobišta i odnosnu razvlastbu.

Isto tako jednoglasno su odobreni prijedlozi Uprave glede pošumljenja i otkupa priv. zemalja kod kupališta „Jadrija“ i glede proglašenja puta na Šubičevcu javnim putem.

Odobreni su prijedlozi Uprave glede diobe obrađivih općinskih dobara u Primoštenu te su iz krila vijeća izabrani u mjesno povjerenstvo za diobu opć. dobara: vijećnici Pancirov Voln Joso i Miliša Josip Paškin kao članovi, a Furčić Roko i Grubišić Mijo pk. Mate kao zamjenici. Furčić se odmah odrekao na toj časti. Izbor je obavljen ceduljama. Opozicija je predala bijele cedulje.

Povišene su pristojbe lugarima za pljenitbu blaga, zatečenoga u branjevinama, i to za sitno blago od Din 1 na Din 2, a za blago velikoga zuba od Din 3 na Din 4-5. Proti tome je glasovala opozicija.

Pošto Vatrogasno Društvo stoji u privatnoj kući, iz koje mora da seli radi otkaza kućevlasnika, društvo namjerava graditi vlastitu zgradu, pak je Vijeće zaključilo, da mu se ustupi potrebna prostorija, koju će urediti Uresno Povjerenstvo.

Odbačena je molba Vice Jurišića i isti upućen na redoviti put pravde glede njegovoga zahtjeva, da mu Općina plati u naslov oštete Din 39.408.70 za ostatke izgorjele gostione, koju je on bio podigao na općinskom zemljištu.

Odobreno je imenovanje stalnim opć. činovnikom g. Josipa Mamatzija, šefa tehničkoga odsjeka.

Udijeljena je općinska pripadnost: Roca Šimi pk. Mate, Matić Andriji pk. Frane, Kovačević Jakovu pk. Jure, Radnić Marijanu pk. Ante, kap. Josipu Kliškić, Silla Mihovilu pk. Ante, Silla Josipu pk. Ante, Grgurev Stipi pk. Ive, Lučić Antunu pk. Josipa, Marušić Anti pk. Roka, Kovač Frani, Lozić Viktoru pk. Lovre, Torić Jakovu pk. Ante i Torić Augustinu pk. Ante.

Uzet je u pretres hitni prijedlog glede

izmjene § 17. poljskoga zakona u pogledu naknade šteta počinjenih od životinja nepoznatih vlasnika.

Prijedlog je obrazložio prisjednik g. Joso Tambaća (HPS) navodeći, kako je zakonska odredba, prema kojoj za štetu odgovara čitavo selo nepravedna, a nije ni svrsishodna. Nepravedna u toliko, što po današnjim propisima za štetu, počinjenu od blaga, odgovaraju i one obitelji, koje nemaju blaga. Nije pak ni svrsishodna, jer dok štetu bude plaćalo čitavo selo, na svaku će obitelj surazmjerno pasti mali teret i nitko se ne će brinuti, da dozna za vlasnika blaga. Kada naprotiv štetu bude moralo plaćati samo nekoliko obitelji, koje imaju one vrsti blaga, koje je i počinilo štetu, tada će ove morati da snose veliki trošak, pak će nastojati, da se pronađe vlasnik. Stoga preporuča, da se prihvati predložena izmjena u pravcu, da za štete, koje počinu blago nepoznatoga vlasnika, ima odgovarati ne više čitavo selo, kao dosad, već samo one obitelji, koje posjeduju blaga iste vrsti, koje je počinilo štetu.

Majčin ponos — rublje svojeg mališa.

Blješteći se bijelo, svježe mirisajuće i slobodno od zaraznih klica, ako se pošupa Persil-om. Najvažnije jest — Majka imade se rubljenjem samo neznan napor.

Prijedlogu su se protivili vijećnici Katić (NRS) i dr Smolčić (DS). Pri tome je prisjednik g. Kulić (HPS) primjetio dru Smolčiću, kako je on (dr Smolčić), dok danas govori proti ovom prijedlogu, 1912. g. u opć. vijeću glasovao za ovaj isti prijedlog.

Nakon toga je prijedlog primljen, pak će se uputiti Vladi kao želja Općine.

Pri eventualijama vijećnik D. Škarica (ZS) predložio je, da se pošalje

protest protiv usvajanja nep-tunskih konvencija.

Načelnik izjavljuje, da je Općina već poslala svoj protest, ali da se Uprava pridružuje prijedlogu Škarice.

Prisjednik Kulić (HPS) i vijećnik Drezga (HSS) pridružuju se, dok vijećnik Katić (NRS) kaže, da će glasovati proti, jer da on ima povjerenja u Vladu, koja će znati štiti naše interese.

Nakon što su još govorili gg. Ježina, Blažević i načelnik, prihvaćen je ovaj zaključak:

„Općinsko Vijeće na svojoj prvoj sjednici traži od kraljevske Vlade, da u interesu pučanstva Dalmacije, a osobito Šibenika i sjeverne Dalmacije, gdje pučanstvo živi od privrede na moru, odlučno otkloni neptunske konvencije, a u najmanju ruku da zatraži njihovu reviziju, pri čemu će uzeti učešća eksperti Dalmacije.“

Proti je glasovao jedino g. Katić (NRS).

Prihvaćen je prijedlog vijećnika g. Ježine (SDS), da Uprava pozove vladu, neka poveća broj redara u gradu, jer je redarstvena služba veoma slaba.

Vijećnik g. M. Ganza (HSS) predložio je, da se Općinsko Vijeće brojajavo obrati na Predsjedništvo Minist. Savjeta, kao i odboru za proučavanje agrarnoga zakona molbom, da se zakonski projekt uzakoni onako, kako je predložen od ministra g. dra Šibenika.

Vijećnik Blažević izjavljuje, da će i zemljoradnici glasovati za ovaj prijedlog.

Vijećnik Drezga (HSS) rasjašnjava sadržaj i smisao prijedloga, dok vijećnik Katić (NRS) kaže, da će glasovati za, ako se učine neke izmjene, ali većina je odobrila prijedlog, kako je bio predložen od vijećnika g. Ganza.

Pošto više nitko nije pitao riječ, ova prva sjednica Vijeća bi zaključena.

..

Iz svega ovoga razabire se, da je današnja većina na Općini (HSS i HPS) jaka i voljna rada te se ne boji kontrole, dapače ju želi. Ona pozivlje na saradnju opoziciju i nudi joj dva mjesta u Upravi i dva od

tri mjesta u financijskom odboru. Doista se treba čuditi, kako opozicije nije odmah prihvatila ponudu načelnika, prisjednika Kulića i vijećnika Drezga. Sigurno ili se nije odmah snašla ili, što je valjda tačnije, nije joj apsolutno do saradnje, već joj je milije, da markira opoziciju, i to ne uvijek dosljedno.

Kako se iz gore navedenoga razabire, opozicija je često glasovala za prijedloge Uprave, dapače su neki njezini prijedlozi bili prihvaćeni jednoglasno, a za druge je n. pr. kao dr Smolčić u poslu izmjene poljskoga zakona, glasovala proti, po svoj prilici jedino s razloga, što je prijedlog potekao od protivne strane.

IZ GRADA I OKOLICE.

Iz uredništva. Radi osvrta na predavanje g. M. Vidovića i izvješća o prvoj sjednici Općinskog Vijeća u Šibeniku morali smo izostaviti nastavak novele g. Vijolića te politički pregled i mnogo gradskih vijesti. Molimo naše cij. preplatnike, da to uvaže. Buduć prošle subote radi nepredviđenih zapreka list nije sve do danas mogao da izađe, slijedeći broj lista izaći će već u utorak, a drugi redovito u subotu, da ne budemo u zaostatku.

Nove mjere za opterećenje porezom u Šibeniku. Kako doznajemo, ovih dana započelo se sa pregledom poslovnih knjiga poreskih obveznika u Šibeniku, i to sa strane delegiranoga činovnika iz Splita. I ako se to pregledanje obavlja u smislu austrijskoga zakona, ipak do danas se to nije nikad obavljalo, već izgleda, da se uvajaju novotarije po starim zakonima bivše Austrije. Kad smo mislili, da će se ispravljati nepravede dosad učinjene, sa odmjerenjem ogromnih poreza u Šibeniku, jer kao Šibenik nije ni jedan grad u Dalmaciji razmjerno onako nepravedno bio opterećen, to opažamo, da se i dalje nastavlja sa starim putem, pa to, ako ne biva sa jedne, jest sa druge strane. Ondje, gdje su razmjerno porezi manji, ali svakako pravedni, tamo se ne cijepidlača, a ovamo, gdje su porezi odmjereni mnogo veći nepravedno i nezakonito, ovamo se i dalje šikanira. Ne razumijemo svrhu ovoga. Kad bi svaki trgovac, liječnik, odvjetnik itd. držao sve one moguće i nemoguće knjige, kako se traži po austrijskom zakonu za porezne svrhe, trebao bi da drži po jednoga, odnosno dva činovnika, za koje bi trebao plaćati više nego bi zaslužio. Od toga bi poreznik imao štete, a država nikakve koristi. Apeliramo na naše poslanike, da sprječee, e da šibenski kotar ne strada sa poreskim opterećenjem.

Belgijska svečanost. 4. t. mj. prigodom vjenčanja Nj. V. belgijskoga prijestolonasljednika Leopolda, vojvode od Brabanta, sa Nj. V. švedskom princezom Astrid, mjesni kr. belgijski konzulat svetkovač je toga dana i radi toga bitće ured konzulata zatvoren.

Katoličku Akciju i Orlovstvo. Posebno su vrlo bogate rubrike. — Ovo se naše jedino orlovsko glasilo lijepo razvija te je našlo na velike simpatije u orlovskim i katoličkim redovima. — Cijena je listu do konca o. g. Din 10. Naručuje se kod Uprave „Orlovske Straže“, Zagreb, Pejačevićev trg. 15. I.

Orlovski tečajevi. 31. X. te 1. i 2. XI. održan je u Šibeniku trodnevni orlovski tečaj, a 30. i 31. X. te 1. XI. u Dubrovniku. U Komunu bit će orlovski tečaj od 21. XI. do 26. XI., a 26. XI. počinje orlovski tečaj u Splitu, koji traje do 4. XII. — Datumi održanja orlovskih tečajeva u ostalim krajevima javit će se naknadno. Za sada je utvrđeno, da će se orlovski tečaj u Varazdinu održati 4., 5. i 6. XII.

Gospodarska Štedionica u Splitu

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružnica u **Makarskoj**

Najveći Dalmatinski
zavod na zadružnom
temelju.

Prima uloške na
knjižice i u tekućem računu te ih najpovoljnije ukamaćuje.

Oblavlja sve bankovne poslove najkulantnije. Kupuje devize i valute uz najpovoljniji dnevni tečaj.

NAŠI DOPISLI.

TIJESNO, 21. listopada 1926.

Misije.

Od 15. do 19. listopada o. g. u ovoj župi bile su sv. misije za Jubilejski Oprost. U subotu, nedjelju i ponedjeljak pred večer obavile su se propisane procesije od župske crkve do crkvice sv. Roka. Ne pamtise, da je u Tijesnome ikad bilo procesija sa ovoliko naroda: prvi su bili blizu sv. Roka, a zadnji još kod matice! Propovijedali su: mjesni župnik vlč. don Tome Perina i profesor teologije o. Albert Bukić. Za ovu prigodu crkva je bila premalena. Simpatična pojava učenoga franjevca osvojila je svačije srce. Njegova riječ prodirala je duboko kao mač. Najbolje je dokaz tome, što je 7 svećenika cio ponedjeljak i utorka do 10 sati neumorno ispovijedalo. Jedva bi se u mjestu tko našao, koji nije pristupio na sv. sakramente. U utorka bio je završetak. Župnik je pjevao sv. Misu, uz asistenciju, pred izloženim Svetotajstvom. Crkva puna kao šipak bogoljubnoga naroda, koji je okrijepljen kruhom života, sred grobne tišine, rajskom nasladom pratio svete obrede. Preko iste sv. Mise o. Albert držao je oprosnu slovo, koje je slusatelje taknulo i izmamilo mnoga suza. Ovo je najbolji dokaz, da čovjek ne živi samo o kruhu i vodi, nego i o riječi, koja izlazi iz usta Gospodnjih! . . .

PRISTEG, 25. listopada 1926.

Proslava 700-godišnjice sv. Frane.

Od župa bivše zadarske nadbiskupije samo u Pristegu nalazi se crkva, posvećena sv. Frani Asiškome.

Iz raznih spomenika razabire se, da je tu jednog bio samostan franjevaca, koji je usljed ratova bio porušen, ali je ostao bunar, uporabljiv još i sada, prozvan „manastirski bunar“. Kad su se Turci odatičili god. 1683., tada su sejmaj ponovno podigli crkvu sv. Frane, koja je služila kao župska crkva sve do orag kakvih 40 godina. Kad se sagradila nova crkva Gospe od Zdravlja, tada je crkva sv. Frane ostala neuporabljiva i pretvorila se u raševinu.

Na čast i uspomenu 700-godišnjice smrti sv. Frane, nastojanjem mjesnoga župnika don Ivana Đurčića, župljani su crkvu ove godine lijepo popravili.

U nedjelju 3. t. mj. crkva je bila ponovno blagoslovljena. 4. listopada najprije je bio blagoslovljen u crkvi Gospe od Zdravlja kip sv. Frane, naročito nabavljen za tu svečanost. Tada je slijedila duga procesija sa kipom do crkve sv. Frane, gdje je bio podignut slavolik i okićeno zastavama. Dosta je naroda došlo iz okolnih sela, jer su unaprijed znali za tu izvanrednu svečanost. Kod puka je vladalo opće zadovoljstvo, što se poslije toliko godina opet vrši služba Božja u crkvi, što su je podigli njihovi predci, iza kako su se oslobodili od nekrsta, boreći se junački za krst časn i slobodu zlatnu.

Preko sv. Mise bilo je puku predloženo, kako je sv. Frane iz žarke ljubavi prema Bogu i siromasima obnovio evanđeoskim istinama ljudsko društvo, koje je ono doba imalo pred očima samo uživanje, bogatstvo i brutalnu silu, te koliko su

Sve te lijepe stvari:
kao lijepe cipele, torbice i druge predmete možda si nabaviti, ako nadješ

u sapunu „Gazela“

samo jedan zlatnik. U svaki finisuci komad našeg poznatog sapuna utisnemo po jedan zlatnik i u sretnom slučaju ćete ga sigurno naći i Vi.

Pazite i marljivo perite sapunom „Gazela“

koji se ističe velikom količinom pjene i vrlo temeljito i brzo očisti rublje.

GAZELA MILO

koristi duševne i materijalne čovječanstvu doprinijeli njegovi sljedbenici, franjevci, a napose u našim krajevima u svako doba, ali osobito u doba turskoga zuluma, što sve ne mogu zanijekati ni najljući protivnici, jer jasno tu istinu potvrđuje domaća povijest.

Uvečer je svečanost bila zaključena blagoslovom sa presv. Sakramentom.

Na crkvi bit će postavljena spomen ploča proslave 700-godišnjice sv. Frane Asiškoga, da se tako sačuva starina i barem jedna crkva, posvećena na čast serafijskog oca u biskupiji.

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik: Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

VINARIJ

Recepti za spravljanje veštačkoga vina i rakije kao i sve vrste esencija i holandske maje za veštačko vino.

Recepti koštaju 30 din. Novac slati unapred na:

„HEMIKOS“

Zastupništvo Hemiske robe
RAČA (Krag.), SRBIJA.

Hrvatska Zadružna Tiskara u Šibeniku.

Poziv.

Pozivljem svu gg. članove, da u ponedjeljak 15. studenoga 1926. pristupe na

glavnu godišnju skupštinu

koja će se održati u Šibeniku u dvorani »Hrvatske Citraonice« u 10 sati pr. p. s ovim dnevnim redom:

1. Izvještaj uprave o poslovanju kroz 1925.
2. Izvještaj nadzornog odbora i prikaz bilanca na odobrenje za 1925.
3. Odluka o načinu vođenja daljnega obrta.
4. Izbor uprave i nadzornog odbora.
5. Eventualia.

U Šibeniku, 1. studenoga 1926.

Predsjednik:

Msgr Ivan kan. Bjačić.

„ITO“ pasta za zube - najbolja.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOĆNO I BRZO.